

Մ Ա Հ
ՊՐՈՖ. ԱՌԱՔԵԼ ԳԵՎՈՐԳԻ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆԻ
(1887—1980)

Երկարատև հիվանդությունից հետո, մայիսի 6-ին, վախճանվեց Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամ, «Էջմիածին» ամսագրի առաջին խմբագիր նորաբաց հոգևոր ճեմարանի (1945) դասախոս, գիտության վաստակավոր գործիչ, բանասիրական գիտությունները դոկտոր, պրոֆեսոր Առաքել Գևորգի Առաքելյանը:

Անխնայ ու քաղմավաստակ մանկավարժը ու գիտնականը երկար տարիներ Ս. Էջմիածնում իր սրտագին մասնակցությունն է բերել, 1944 թվականից սկսած, լուսահոգի Ս. Գևորգ Զ կաթողիկոսի և ապա արդի Ամենայն Հայոց Հայրապետ Ս. Տ. Վազգեն Ա կաթողիկոսի եկեղեցաշեն, կրթական, հայրենասեր գործունեությանը, գործունեություն, որը շատ բարձր է գնահատվել երկու Հայրապետների կողմից և արժանացել Ս. Վազգեն Ա Հայրապետի կողմից «Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ» Ա կարգի շքանշանի:

Պրոֆ. Առաքել Առաքելյանը ծնվել է 1887 թվականին Լեռնային Ղարաբաղի Խաչեն գավառի Խանաձախ գյուղում, հողագործի ընտանիքում:

Առաքել Առաքելյանն իր նախնական կրթությունը ստացել է Բալլուջա գյուղի դպրոցում, ապա Շուշի թեմական դպրոցում և այնուհետև, 1899 թվականին, Խրիմյան Հայրիկի օրով, ընդունվել է Ս. Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարան, որն ուսումնաստեմնչ պատանու համար կատարել է համալսարանական կրթության դեր:

Ճեմարանի լրիվ դասընթացը 1907 թվականին ավարտելուց հետո, Ա. Առաքելյանը 1908—1914 թվականներին նվիրվել է լուսավորության և կրթության շնորհակալ գործին, նախ Բալլուջա գյուղում, ապա Իգ-

դիրում, Շուշիի գիմնազիայում, Շուշիի թեմական և Ղարաբաղի հայկական դպրոցներում:

Հուսկ ուրեմն մանկավարժական աշխատանքներ է կատարել Ստեփանակերտի դպրոցում, Բաքվի բանվորական համալսարանում, մանկավարժական ուսումնարանում, հայկական դպրոցներում 1923—1926 թվականներին:

Ա. Առաքելյանի ջանքերով որոշակիորեն բարելավվում է կրթական գործը Ղարաբաղում, բարձրացվում ուսուցչական կազմի պատասխանատվությունը, մեծանում է դպրոցների թիվը:

Պրոֆ. Առաքելյանը 1933 թվականին փոխադրվել է Երևան: 1934 թվականից սկսած պրոֆ. Ա. Առաքելյանի ողջ գիտական-մանկավարժական գործունեությունը կապվում է Երևանի Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի հետ, ուր դասավանդել է ընդհանուր, անոթիկ, հումանկան ու հոմոնեական գրականություն, գրաբար լեզու, լատիներեն և հասցրել բազում աշակերտներ, մանկավարժներ:

Մանկավարժական աշխատանքների հետ պրոֆ. Ա. Առաքելյանը հեղինակել է մի շարք մեծարժեք գիտական ուսումնասիրություններ և բուհական ձեռնարկներ՝ «Հին հումանկան գրականության պատմություն», «Հին Հոմոնեական գրականության պատմություն», «Նյութեր հելլենիստական գրականության», «Կրթությունը Հին Հունաստանում» աշխատությունները:

Մեծավաստակ պրոֆեսորի գրչին է պատկանում նրա գիտական աշխատանքի փառապսակը հանդիսացող «Հայ ժողովրդի մտավոր մշակույթի զարգացման պատմություն» հինգհատորանի ուսումնասիրությունը: Ցարդ տպագրվել են երեք հատորները: Սույն աշխատության մեջ հարգելի հեղինակը ընդգրկել է հայ մշակույթի բոլոր բնագավառները, սկսած վաղ շրջանից մինչև ԺԹ դարը:

Ա. Առաքելյանի գիտամանկավարժական բովանդակալից կյանքի մի կողմն է ներկայացնում նաև նրա թարգմանչական գործունեությունը:

Վերջին տարիներին հանգուցյալ պրոֆեսորը աշխատել է նաև գրի առնել «Դրվագներ քննադատական մտքի պատմությունից» աշխատությունը: Հարգելի պրոֆեսորը մեծ եռանդով և սիրով պատրաստել է նաև Տ. Տ. Վազգեն Ա. Կաթողիկոսի կյանքին և գործունեությանը նվիրված կապիտալ մի աշխատություն՝ Նրա գահակալության 25-ամյակի առիթով:

Իր մահից մի քանի ամիս առաջ նա Վեհափառ Հայրապետին է ներկայացրել 43 մամուլից բաղկացած և Նրա կյանքին ու բազմապիսի գործունեությանը նվիրված այդ աշխատության Ա. հատորը:

Պրոֆ. Ա. Առաքելյանի մահվան առիթով Վեհափառ Հայրապետը հետևյալ ցավակցական հեռագիրը ուղղեց հանգուցյալի ընտանիքին և հարազատներին.

ՍԳԱԿԻՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ

Երևան

Այս տխուր պահին, երբ հողին է հանձնվում մարմինը հանգուցյալ պրոֆեսոր Առաքել Առաքելյանի, Մենք՝ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, բերում ենք Մեր վերջին ողջույնը սիրո և հարգանքի ու աղոթում՝ նրա հոգու խաղաղության համար:

Սուրբ Էջմիածնում միշտ գնահատանքով պիտի հիշենք պրոֆեսոր Առաքելյանի մեծ ծառայությունները մատուցված մեր հայրենիքին ու ժողովրդին իբրև սիրված մանկավարժ, իբրև հմուտ գիտնական և իբրև հայտնի հեղինակ մնալուն գործերի, նվիրված հայ ժողովրդի հոգևոր մշակույթի պատմության:

Մենք նույն ջերմ գնահատանքով պիտի հիշենք նաև նրա մոտ քառասուն տարիների արդյունաշատ գործունեությունը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, իբրև գործոն անդամ Գերագույն հոգևոր խորհրդի և առաջին խմբագիր «Էջմիածին» մեր պաշտոնաթերթի:

Օրհնություն և լույս նրա մեծ վաստակին ու նրա անմոռաց հիշատակին:

Վ Ա Զ Գ Ե Ն Ա

ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԵՎ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ա. Էջմիածին,
6 մայիս 1980 թ.

Մայր Աթոռում միշտ երախտագիտությանը և շնորհակալությանը կհիշվի վաստակաշատ մանկավարժի և գիտնականի պայծառ անունն ու գործը:

Մայիսի 18-ին, կիրակի օրը, Մայր տաճարում, Հայոց Հայրապետի նախագահությանը, կատարվում է մասնավոր հոգեհանգրստյան կարգ. պրոֆ. Առաքել Առաքելյանի հոգու խաղաղության համար, նրա հարազատների ու ընկերների ներկայությամբ:

Հարգանք նրա անվան, գործին և հիշատակին: